

Ватага Веселих Волоцюг (уривок)

Андрій Бачинський

Увага! Ви читаєте ознайомчий фрагмент твору (уривок). Купуйте повну книжку на [сайті ВСЛ!](#)

РОЗДІЛ 1. МИША В ПЕНАЛІ

— То кінець, — важко зітхнув Віт, — поженуть зі школи, реально.

— Точно, дерік крутий, панькатися не буде, — погодився Влад.

Васька з-під лоба зиркала на хлопців і нервово кусала губу. Хотіла щось додати, але помітила Романа Денисовича, вчителя фізики й трудового навчання, а за сумісництвом — класного керівника. Той поспіхом прямував до директорського кабінету.

— Ого, і Таргана викликали. Все, хана нам, сто процентів.

Тарганом класного керівника учні прозвали за його вуса, що кумедно стирчали у різні боки. Він знав про образливе прізвисько і не раз збирався зголити його причину, але щоразу стримувався. Довге й хвилясте сиве волосся вкупі з вусами робили Романа Денисовича Проценка зовні подібним на його кумира — Альберта Ейнштейна. Учителю дуже пишався цим і таємно мріяв, щоб учні, якщо вже й прозивали його, то саме Ейнштейном. Але ті чомусь уперто асоціювали його вуса з тарганячими.

Роман Денисович підійшов і зміряв осудливим поглядом трійцю.

— Так, усі тут: Василина, Владислав, Віталій. Зізнавайтесь, що знову накоїли?

Почути відповідь він не встиг, бо з кабінету визирнув директор і, насупившись, кивнув, мовляв, заходьте. Друзі тупцювали, але увійти не наважувалися. Класний керівник зітхнув і увійшов сам, причинивши за собою двері.

Директор стояв обличчям до вікна. Почувши, що двері зачинилися, важко промовив:

— То хто з вас трьох додумався познущатися над Ганною Іванівною?

— Гм-гм, — прокашлявся Роман Денисович. — Василю Михайловичу, тут тільки я, діти залишилися у коридорі. Директор озирнувся.

Василь Михайлович був років на десять молодший від Романа Денисовича, якому нещодавно виповнилося шістдесят, але виглядали чоловіки однолітками. Директор носив великі старомодні окуляри, був надто огрядним і повільним проти підтягнутого жвавого фізика. Ходив мало, аусі проблеми й конфлікти, що траплялися в школі, вирішував у себе в кабінеті. А якби розміри кабінету дозволяли вмістити усіх учнів та педагогів, то й шкільна лінійка проходила б тут. Зрештою, учнів директорова малорухливість тільки тішила— можна було не боятися потрапити йому під гарячу руку в шкільному коридорі.

— У чому справа? — подивовано розвів руками директор. — Я ж усіх запросив до кабінету.

— Може, спершу удвох прояснимо ситуацію, а тоді вже й учнів покличемо? Бо я, скажу вам щиро, ще не в курсі подій.

— Погано, що не в курсі. Класний керівник повинен першим знати, що діється у його класі.

Роман Денисович промовчав, лише повів плечем. Було неприємно, що його повчають, мов практиканта.

— Ваші учні, — продовжував директор, — мало того, що зірвали урок біології, ще й перед цілим класом виставили вчительку на посміховисько. Я вже не кажу про шкоду її здоров'ю. Бачили б ви, в якому стані Ганна Іванівна прийшла до мене. А в неї хворе серце, і якби вона потрапила в лікарню, хто б тоді викладав біологію і хімію? Заміни у мене немає. Я її ледь заспокоїв і вмовив не звертатися у поліцію.

— Куди?

— Так-так, у поліцію! З приводу нанесення шкоди її здоров'ю і відшкодування моральних збитків.

— Ну, скажу вам щиро, якщо через кожну дитячу витівку звертатися до поліції, то уся правоохоронна система лише й працюватиме на школу. Абсурд якийсь, Василю Михайловичу. Це ж діти!

— Звірі, а не діти! Чи то вперше вони доводять учительку?

Нещодавно намастили клеєм сидіння вчительського стільця і зіпсували їй спідницю. Тепер та миша у пеналі. Це ж додуматися — спіймати живу мишу і на перерві підкласти вчительці в пенал. От чому на лихе їм завжди вистачає кмітливості та енергії, а на щось корисне — ніколи? Коли ж вони вже повиростають і подорослішають?

— Ще встигнуть. Не підганяйте їх, Василю Михайловичу. І на їхній вік вистачить серйозності та смутку. А що там з тією мишею?

— Ганна Іванівна відкрила пенал, щоб взяти ручку, а миша з переляку вискочила їй просто на руку. Поки вона намагалася струсити мишу на підлогу, та вже по рукаву на плече видерлася. Бідна жінка мало інфаркт не схопила. Вона тих гризунів більше смерті боїться.

— Дивно. Як учителька хімії та біології може мишей боятися?

— І що? Ви он — учитель фізики й праці, але електричного струму теж боїтеся і пальці в розетку не пхаєте.

— Оце порівняли, — всміхнувся Роман Денисович.

Директор рубонув у повітрі рукою.

— Так, все, досить дискусій. Завтра хай приходять з батьками і будемо відраховувати зі школи.

— З якими батьками? Усі троє з неповних сімей. Одного бабуса виховує, іншого батько, який на заробітках постійно. А Василина взагалі у дядька живе, маминого брата.

Директор спохмурнів. Відтак підсунув стілець і запросив Романа Денисовича сідати.

— Розкажіть про них. Хочу зрозуміти, чому саме ці троє постійно каламутять воду.

Класний керівник відмахнув рукою:

— Та про що тут розповідати? Скільки дітей зараз у неповних сім'ях росте. Батьки як не на заробітках за кордоном, то розлучені, а як не розлучені, то алкоголіки. Зрештою, самі знаєте, що я вам тут Америку відкриваю?

Учитель потер перенісся і змучено сів. Потім озирнувся на двері, наче перевіряв, чи хто не підслуховує, і промовив:

— Добре, спробую розповісти коротко про кожного. Хоча, скажу вам щиро, нема дуже про що розповідати.

У Віталія Ільківа ситуація трагічна. Мати померла, ще коли він у першому класі навчався. Рак. Батько не витримав, почав пити.

З роботи вигнали. Через знайомих влаштувався у будівельну бригаду — їздить десь у Росію, дачі московським чиновникам будує. По три-чотири місяці нема його. Добре, хоч тітка, старша сестра мамина, Віталієм опікується, приходить зварити їсти чи попрати, коли батько на заробітках. Той, поки працює, — тримається. А вертається додому — зривається, і знову за старе. Але малий, попри все, дуже його любить. Вчитися не хоче, каже, що після школи буде з батьком на заробітки їздити. І то не задля грошей, а щоб хоч отак бачитися з ним. Тверезим. А може, й добре, що теж займеться будівництвом. Має чуття в руках — тямить у столярній справі. Любить малий дерево. Справжній майстер виросте, щиро кажу вам. Таких завжди цінують і поважають. Колись же як було? У кожному під'їзді мешкало по два-три токарі, слюсарі, столяри. Як треба щось змайструвати — пройдиш по сусідах, і все зроблять. А тепер? Он, треба було якесь кріплення виточити до лабораторних приладів у кабінет фізики, і нема до кого звернутися. У цілому будинку жодного токаря не залишилося, одні економісти з юристами. І більша частина з них безробітні, бо кому ж та навала потрібна. Вгробили профтехосвіту, тепер страждаємо від нестачі фахівців.

А з Ільківа фахівець буде. І не просто столяр, а краснодеревник — від слова красне, себто красиве дерево. Це я вам, Василю Михайловичу, гарантую. А що біситься на уроках, що ганяє десь там по дахах з друзями, ну то це минеться. Дитина ж воно ще, хоч і вимахав вище від нас з вами.

Щодо Владислава Брецького — батьки у нього є, але розлучені. Вже давно. Батько другу сім'ю має, живе десь далеко, в іншій області. Малий тут з бабусею, а мама вже років десять в Італії гарує, сюди навіть не показується. Мабуть, тому Владислав дуже замкнутий і геть не комунікабельний. Крім комп'ютера, нічого й знати не хоче. Певно, програмістом стане, до точних наук хист у нього є.

Василина Варинюк теж дівчинка здібна, і з сім'єю наче все гаразд.

Батьки археологи, мешкали разом у Дніпрі. Але минулого літа їх запросили в міжнародну наукову експедицію на два роки, от і довелося доньку тимчасово відправити до маминого брата у Львів.

Видно, що дівчина дуже сумує за батьками. І, здається, трохи навіть ображена на них...

— Але що цих трьох об'єднує? — здивовано перебив класного керівника директор.
— Вони ж, судячи з ваших слів, абсолютно різні і за характерами, і за вихованням.

Роман Денисович безпомічно розвів руками.

— Сам дивуюся. Певно, якраз отой брак сімейного тепла й затишку.

РОЗДІЛ 2. ЗНАЙОМСТВО

Василині страшенно не подобалося її ім'я, воно здавалося їй надто жіночним і манірним і ніяк не відповідало її характеру й стилю. Улюблений одяг — футболка, джинси і кеди, щоб вільно рухатися і долати перешкоди на кшталт парканів чи кущів. І ще — коротка зачіска. Вона терпіти не могла довгого волосся, яке завжди плутається і заважає.

З дівчатами Василина не дружила змалку, тільки з хлопцями. Ляльки їй були нецікаві, зате поганяти м'яча чи "порубатися" з друзями мечами джедаїв із "Зоряних війн" — це залюбки. А ще, у дитячому садочку, Василюк любила бавитися в пісочниці, але не ліпити пасочки і квіточки, як дівчата-однолітки, а "розкопувати" скіфські кургани і єгипетські піраміди. Це у неї, мабуть, від батьків-археологів. Батько їй в дитинстві замість казок на ніч розповідав цікаві історії про древніх фараонів і античних царів. Взагалі він мріяв про сина, сподівався, що той їздитиме з ним в експедиції і колись продовжить його справу. Навіть ім'я йому підібрав на честь свого діда Василя, краєзнавця і дослідника історії. Натомість народилася дівчинка. Василюк. Та батько не сумував, бо донька вдалася геть у свого прадіда — така ж допитлива й спритна. "Безбашенна", як казала бабуса Василюки. До речі, крім бабусі і мами, ніхто її Василюкою не кликав, тільки Васьюкою.

Коли минулого року вона вперше з'явилася на порозі класу, не всі учні й второпали, чи це нова однокласниця, чи однокласник. З її хлопчакуватості відверто насміхалися, але переважно дівчата. І насмішки ці були злі й заздрісні, бо на новеньку почали задивлятися хлопці, особливо красень Віталій Ільків, якого у класі всі кликали Віт. Задивлявся навіть Влад — Владислав Брецький, який через свою замкнутість взагалі ніколи нікого не помічав!

Дівчат це неабияк дратувало. Але з часом вони змирилися, особливо, коли стало очевидно, що між Васьюкою і Владом чи Бітом нічого романтичного немає. То була лише весела трійця друзяк-розбишак.

Насправді дівчата помилялися. Дружба Васьки, Влада і Віта почалася саме з романтичної історії.

Віталій — кремезний блондин з величезними сірими очима — завжди був улюбленцем дівчат. І завжди цим користався, особливо, коли треба було випросити у якоїсь відмінниці домашнє завдання або списати контрольну. Зрештою, не треба було й просити, ті самі залюбки пропонували йому допомогу. Аби лише він звернув на них увагу й усміхнувся зайвий раз своєю милою, трохи наївною дитячою усмішкою. Попри зовнішню наївність та дитячість, Віт захоплюється цікавим, але дуже небезпечним видом спорту — руфінгом, тобто дахолазанням, — і про це всі у школі знали. Разом з друзями він любив видиратися на важкодоступні дахи старих австрійських будинків у центрі Львова і робити запаморочливі знімки та відеоролики. На його канал у "ютубі"

були підписані чи не всі учениці школи, і на перервах між уроками вони часто обговорювали його небезпечні вилазки.

Часом Віталію набридала надмірна увага і запопадливість однокласниць. Усіх дівчат він вважав боягузливими і плаксивими створіннями. Коли ж поріг їхнього класу вперше переступила Васька, Віт одразу відчув, що це не завше зарюмсане дівча, а рішуча і без страшна амазонка. Відчув і... здається, закохався.

Йому хотілося, щоб новенька сіла біля нього, але та чомусь обрала вільне місце біля відлюдкуватого Влада. Власне, через його відлюдкуватість і мовчазність з ним ніхто й не хотів сидіти на уроках.

Спочатку Влад невдоволено сприйняв спробу чужинки зазіхнути на його територію. Він гостро зиркнув на неї з-під густих насуплених брів і щось погрозово пробурмотів. У відповідь Васирина огризнулася, мовляв, хай своєю чорно-кучерявою пуделячою шевелюрою котам у під'їзді погрожує, а не їй. Влад умить почервонів і стиснув кулаки, але раптом Васька усміхнулася і виставила перед ним на парту свою відкриту долоню.

— Та сміюся я, — усміхнулася вона, — класна в тебе шевелюра. Мир?

Влад підозріло зиркнув на її долоню і не потис. Але кивнув. Тимчасового перемир'я було досягнуто.

Перші дні Владові важко було звикнути, що біля нього хтось сидить на уроках і постійно втручається в його особистий простір. Васька завше щось просила у нього — то циркуль, то стругачку, то чистий аркуш, бо забула зошит. Влад нервував, знову щось бурмотів, але терпляче виконував її прохання. А коли одного дня Васька захворіла і не прийшла до школи, він замість полегшення відчув сум і порожнечу. А ввечері, перед сном, думав про сусідку по парті. І шкодував, що не має номера її телефону, аби подзвонити й запитати, що сталося. Наступного дня, коли вона знову з'явилася у школі й, весело привітавшись, звично сіла поряд, Влад відчув, що серце незвично швидко калатає, наче він щойно пробіг три кола навколо шкільного стадіону...

Віталій щодня спостерігав, як завжди мовчазний і насуплений Влад оживає, коли до нього озивається новенька, як вони шепочуться, мало не тулячись, як, ніби ненароком, торкаються рук одне одного, передаючи ручку чи олівець.

Одного дня терпець Віталія урвався. На уроці фізкультури Васька не пристала на його запрошення приєднатися до команди для гри у баскетбол, натомість вибрала протилежну команду, у якій грав Влад. Після уроку Віт затримав Влада у хлопчачій роздягальні й грубо відштовхнув однокласника углиб кімнати, аж той перечепився через лавку й гримнувся об підлогу.

— Здурів? — обурено вигукнув Влад. — Боляче ж!

— О, мовчун озвався, — криво посміхнувся Віт. — Коли ти такий балакучий став? Чи не тоді, як новенька в класі намалювалася?

— А тобі що до того? — запитав Влад, важко підіймаючись. — Заздриш? Чи зачепило, що Васька вибрала мене, а тебе ігнорить і не падає від одного твого погляду, як інші дівки?

— Треба мені та Васька! — вигукнув Віт, спантеличений тим, що Влад одразу

розкусив його істинні почуття. — Якби хотів, вона бігала б за мною, як дресирована!

У запалі суперечки хлопці не подумали, що стіни вбиральні зроблені з гіпсокартону і їхні вигуки чути в дівчачій частині.

За мить двері роздягальні розчахнулися. На порозі стояла Василина з розпашілим від гніву обличчям. Вона впритул наблизилася до зніяковілого Віталія і прошипіла йому в обличчя:

— Ти... гівнюк, дресируй своїх тупих фанаток, а за мене забудь. Ясно?

Потім повернулася до Влада, ткнула йому пальцем в груди й промовила розчаровано:

— А тебе я не вибирала. Просто сіла, де було вільне місце, от і все. Ясно?

Дівчина рвучко повернулася й вибігла. Якийсь час Влад з Бітом стояли непорушно, схиливши голови. Отямилися лише коли пролунав дзвінок на урок. Винувато презирнулися і мовчки вийшли з роздягальні.

На урок Васька не прийшла. На наступний теж.

Після уроків Влад затримався і вийшов зі школи одним з останніх.

На подвір'ї його очікував Віт.

— Чого тобі ще? Крутого з себе корчиш? — змучено спитав Влад, коли той схопив його за рукав.

— Вибач.

— За що?

— Ну... за роздягальню.

— Та мені все одно. А от Ваську ми ні за що образили.

Віт винувато кивнув.

— Слухай, — сказав він раптом, знову сіпнувши Влада за рукав, — а давай махнемо зараз удвох до неї і вибачимося.

— А мені за що вибачатися? Та й не знаю я, де вона живе. І телефона її не маю.

— Гониш? Реально не маєш? Як?

— От-так! Ти що, серйозно думаєш, що ми з нею того — типу зустрічаємося?

— Ну... Але я не лазив за вами.

— Та ясно, що ні, інакше знав би, що я її додому не проводжаю і в кафе не запрошую.

Віт знову кивнув і додав, усміхаючись:

— Але адресу її я таки налив.

Влад здивовано підняв брову.

— У класному журналі подивився, — продовжив Віт. — Там усі наші адреси записані, і телефони теж, правда, тільки батьків.

Влад скривився, йому не подобалася пропозиція Віта. Але погодився.

Коли подзвонили у двері, Васька вирішила, що це дядько раніше прийшов з роботи, і побігла відчиняти. Побачивши Віта з Владом, дівчина застигла з канапкою в руці.

— Смачного! — вигукнув весело Віт. — Запросиш на каву? Спантиличена Васька мовчала, тільки кліпала.

— Ясно, мовчання — згода, — додав Віт і, впевнено переступивши поріг, одразу посунув на кухню, тягнучи за собою зніяковілого Влада.

Васька попленталася за ними. Та до кухні ще не дійшла, коли у двері подзвонили знову.

— Кого ви ще з собою притягли? — запитала невдоволено у хлопців.

Ті лише здивовано презирнулися. Цього разу дійсно повернувся дядько з роботи.

Дядько Олексій працював електриком у театрі. За двадцять років він уже мимоволі вивчив увесь репертуар і не гірше театрального критика міг оцінити та проаналізувати постановку та гру акторів. Дядько Олексій любив театр і мріяв прищепити своїй племінниці таку ж любов. Але Васька з усіх сил впиралася: їй театр здавався штучним, нудним і нецікавим. Можливо, через невдалий похід до ТюГу в першому класі, коли по сцені бігала "юна" сорокарічна Білосніжка, а біля неї, ризикуючи проломити стару скрипучу підлогу, підтупцювали огрядні, спітнілі та ще й не зовсім тверезі гноми...

Зголоднілий після роботи дядько Олексій привітався з Ваською і одразу ж рушив до кухні.

Хлопці, які вже встигли вмотитися за столом, з несподіванки підірвалися, як ужалені. Дядько теж застиг на порозі, не сподіваючись побачити гостей.

— Ого! — вигукнув здивовано. — А ти, Васька, шустра, уже кавалерів на чай приводиш. Ще й двох одразу.

— Вони мені не кавалери! — озвалася вона обурено з коридору. —

І я їх не кликала.

Влад розтулив рота, щоб щось відповісти, але Віт шарпонував його за рукав і пробурмотів:

— Пішли звідси, дурне зробили, що прийшли. І цей... вибачте нас за вторгнення, — додав у бік дядька Олексія.

Але той не збирався отак просто випустити хлопців з квартири. Він заступив прохід, склавши руки на грудях, мов ковбой з американського вестерну, і промовив:

— Так-так-так, щось тут не те. Нікуди ви звідси не підете, поки я усе не з'ясую. Василю, ану ходи до нас.

Чоловік вказав хлопцям на стільці, запрошуючи сідати, а сам поставив закип'ятити чайник. Тим часом до них долучилася Васька.

Вона теж сіла на стільчик, попередньо подалі відсунувши його від однокласників. Дядько помітив це, але промовчав. Дістав із шафки печиво й чотири великі чашки. Коли чайник натужно засвистів, він налив у чашки чай і розставив їх на столі. Відтак сам сів за стіл і жестом запросив гостей приєднатися до чаювання.

Кілька хвилин тишу порушувало лише калатання ложечок по стінках фарфорових чашок та тихе Владове сьорбання. Нарешті не витримав Віт.

— Вибачте нас ще раз, — пробурмотів, нервово розгладжуючи рукою скатертину на столі.

— Я б залюбки, але за що? — з цікавістю запитав дядько Олексій.

Віт скося зиркнув на Ваську. Та з викликом дивилася на нього. Він умить опустив

очі. Озався Влад.

— Ми тут той, нехотячи образили Васьк... тобто Василю...

— Не виправляйся, — махнув рукою дядько, — я й сам її Ваською усе життя кличу. Давай, продовжуй.

Василина не дала продовжити. Вона різко підвелася і вказала рукою на двері.

— Не хочу вас слухати, валіть звідси, я вас не кликала.

Дядько Олексій ніжно перехопив її руку й примусив опустити.

— Не годиться так поводитися з гостями, навіть з непрошеними, — додав, дивлячись їй у вічі. — Вони ж не харцизяки якісь. Вони з добрими намірами, правда? — запитав, озирнувшись до хлопців.

Ті швидко закивали.

— Ну от. А коли люди приходять з добрими намірами, не годиться їх виганяти. Треба вислухати. Тож заспокойся, пий чай і послухаємо, з чим ці двоє парубків завітали до нас. Але спочатку я хотів би познайомитися з вами, бо вже хвилин десять розмовляємо, а досі не знаємо, хто є хто. Як ви вже зрозуміли, мабуть, я Васьчин дядько Олексій. А вас як звати?

Першим озався Влад.

— Влад, тобто Владислав Брецький, однокласник Васьки, тобто Василю.

Дядько Олексій перевів погляд на Віта.

— Віталій Ільків, теж однокласник.

— Зрозуміло, — кивнув дядько, — а можете трохи більше про себе?

— Нащо вам то? — з підозрою запитав Віт.

Чоловік зиркнув на нього з-під лоба й відповів.

— Щоб знати, на кого заяву в міліцію писати.

— За що? — хором вигукнули перелякані хлопці.

Дядько Олексій окинув їх суворим поглядом. Відтак узяв печиво з тарілки, переломив надвое і надкусив. Зробив кілька повільних ковтків чаю, примружився і... розсміявся.

— Жартую! Я ж у театрі працюю, люблю часом у роль входити.

Влад з Бітом полегшено зітхнули. Дядько Олексій притулив до себе племінницю, розкуйовдив її й без того неслухняне волосся і додав:

— Просто цікаво мені, які вони — Васьчині друзі.

— Вони мені не друзі, — відсунулася дівчина.

— "Не друзі" не прийшли б аж додому вибачатися, — повчально зауважив дядько, підіймаючи вгору вказівний палець. — Отож, друзі, розповідайте про себе.

— А що розповідати? — невпевнено запитав Влад.

— А все, — весело махнув рукою дядько Олексій. — Давай з тебе і почнемо, Владе. Розповідай, де живеш, чим займаєшся.

Той почухав потилицю, скривившись, сьорбнув чаю і почав невпевнено:

— Я цей, ну... вчуса разом он з Бітом і Ваською. Живу з бабусею, люблю у компі зависати, програмувати.

— Ого, цікаво! — захоплено вигукнув дядько Олексій. — То, може, ми тут з майбутнім Біллом Гейтсом чаюємо!

— Мені більше Стів Джобс подобається, — заперечив Влад.

— Зважаючи на його трагічну долю, я не хотів робити таке порівняння. А батьки твої чим займаються?

Влад знітився.

— Розлучилися вони. Давно. Тата вже років десять не бачив. А мама в Італії працює.

— З нею хоч бачитеся десь-колись? — запитав чоловік співчутливо.

— Один раз, рік тому. Вона працює у маленькому містечку на півдні Італії, доглядає жінку якусь паралізовану. З хати виходить лише вигуляти стару на візку. Навіть інтернету не має.

— Як же ви спілкуєтесь?

— По телефону. Але не часто — дорого дуже. І у відпустку ні разу не їздила: боїться, що хтось підсидить місце, поки її не буде.

— Але ти ж казав, що ви бачилися.

— Я у неї був. Коло нашого дому є церква, куди моя бабуся ходить. Там минулого року на Великдень організовували поїздку в Рим. Бабусі вдалося мене в групу вписати. Дали знати мамі. Вона якось випросила у господарів відгул на день і поїхала до Рима. Там ми

і зустрілися.

— Ото, певно, мало не вдушила тебе в обіймах на radoщах, як побачила через стільки років? — вигукнув Віталій.

— Ага, вже. Навіть не впізнала мене. Ми домовилися по телефону, що зустрінемося на заправці на околиці Рима. Вона під'їхала на таксі, вийшла з машини й кинулася шукати мене. А ми якраз повиходили з автобуса. Вона раз попри мене пройшла, другий, визирає, а мене не помічає. Я вже сам до неї: "Мам, та я тут, не бачиш?" Тоді вона затримала на мені погляд, за мить змінилася в лиці й ноги підкосилися — мало не знепритомніла. Хтось підтримав її, щоб не впала, а я заляк на місці з переляку. Тільки-но прийшла до тям — кинулася мені на шию, труситься, плаче. Я не витримав, теж розревівся. І так якось образливо було, що вона мене не впізнала.

Голос у Влада задрижав. Він зупинився, намагаючись придушити клубок, що, як і рік тому, приступив до горла, викликаючи зрадливі сльози.

Василина, яка досі байдуже сиділа біля стіни, роздивляючись свої нігті, тепер втупилася у Влада такими очима, наче теж не впізнавала у ньому однокласника, з яким уже місяць ділила парту. Дядько Олексій стиснув губи й похитав головою.

— Уявляю, як їй було важко. Побачити і зрозуміти, що в гонитві за матеріальним благополуччям для своєї дитини вона ту дитину фактично втратила. Натомість побачила підлітка.

Запала напружена мовчанка. Віталій спробував перевести розмову в інше русло:

— До речі, а чому нас називають підлітками? Це що — від слова "підлість", чи як?

— Оригінальна версія, щось у ній є, — віджартувався дядько Олексій.

— Може, через те, що ми — як ті пташки: ще не вміємо добре літати, але вже пробуємо самі підлітати у небо? — помахала руками Васирина.

— Хм, теж цікаво, — не заперечив дядько. — Які ще варіанти будуть?

Так непомітно розмова повернула з важких особистих спогадів на приємніші теми. Віталій теж розповідав про себе, але з гумором, уникаючи розмов про мамину смерть і татову хворобу. Більше базикав про своє руферське життя і про те, як цікаво споглядати вечірнє місто з висоти й відчувати себе небожителем. Васька пожартувала, що небожителі живуть на небі, а на даху живе Карлсон. Але глузуючи з Віта, насправді вона йому щиро заздрила, бо сама мріяла видертися на найвищий дах Львова і прогулятися по його потьмянілій від часу черепиці. Віт наче відчув її бажання, бо одразу ж запропонував:

— А ходи зі мною. Побачиш, як то крутецько. Тоді й будеш сміятися.

— А я можу піти з вами? — якимось несподівано для себе запитав Влад, хоча досі ніколи не поділяв захоплення однокласника.

— Не питання, — поблажливо поплескав його по спині Віт.

Дядько Олексій стурбовано почухав неголене підборіддя.

— Ну-ну, досить вже, не захоплюйтеся. Що це за харцизяцькі забави ви тут затіяли? Мені Ваську батькам треба живою і неушкодженою передати.

Діти, чи то пак, підлітки, яким так хотілося літати, розсміялися.

Жодних образ чи напруження між ними більше не було. Навпаки, з того вечора почалася історія їхньої дружби-нерозлийвода. Влад і Віт не почувалися більше суперниками, а Васька не повинна була обирати серед двох кавалерів. Утрюх їм було цікавіше.

Однолітки називали їх Ве-Ве-Ве, або ж Ватага Веселих Волоцюг. Цю назву вигадав учитель інформатики, коли одного разу трійця спізнилася на урок. Він запитав їх, де вони волочилися цілою ватагою і чому такі веселі. А потім замислився і жартома додав, що скорочено їхні імена нагадують відому аббревіатуру WWW, з якої починаються усі сайти в інтернеті. Назва швидко прижилася, а друзі не ображались, бо й справді були ватагою і волочилися усюди в пошуках веселих пригод та витівок.

Досі найвеселішою і найзухвалішою їхньою витівкою залишалася "годинникова історія".

На весняних канікулах Роман Денисович організував для свого класу похід у гори. Він любляв проводити такі собі "уроки на натурі", де об'єднував свої предмети — фізику і трудове навчання — в одне практичне заняття. Учитель намагався довести учням, що теоретичні знання з фізики можна застосовувати у повсякденному житті. Роман Денисович на практиці демонстрував, як, знаючи основи механіки, термодинаміки або оптики, можна вижити в лісі без особливих засобів та знарядь.

На уроках учитель теж любляв "змішувати" різні предмети: на трудовому навчанні кожне заняття чи токарної, чи столярної справи пояснювалося теоретичними

викладками з курсу фізики і навпаки — на уроках фізики практичні заняття і лабораторні експерименти переважали над сухою теоретичною писаниною на дошці чи в зошитах. Роман Денисович любив повторювати, що теорія без практики нічого не варта.

Така система навчання фізико-трудолика учням теж подобалася. Але відпочинок є відпочинок, і грузити голови черговою порцією теорії їм не хотілося. Тим більше перед директорською контрольною роботою з математики у понеділок.

Повертатися зі свіжого повітря карпатських лісів до задушливого міста не хотілося нікому. А ще більше не хотілося писати нудну контрольну. Тоді у ВеВеВе-шників виник план...

Ночували юні туристи у хатці лісника, за два кілометри від дороги, якою щодня о шістнадцятій годині проїжджав єдиний рейсовий автобус.

Напередодні увечері Васька, Влад і Віт підмовили однокласників перевести годинники у своїх мобільних телефонах на годину назад. Уночі, дочекавшись, коли Роман Денисович засне, а спав він у сінях на лавці, Василина підкралася до нього й витягла з кишені куртки, що висіла поряд на цвяшку, мобільний телефон. Про всяк випадок, якщо вчитель прокинеться й спіймає "на гарячому", Василина приготувала легенду про те, що в неї закінчилися на рахунок гроші, а конче треба подзвонити дядькові, щоб не хвилювався.

Та класний керівник, на щастя, не прокинувся. Перелаштувавши годинник телефона на годину назад, Василина знову поклала його до кишені вчительової куртки. Той спав міцно, мов дитина.

Можна було засинати й собі. Тепер годинне запізнення на рейсовий автобус було їм гарантоване. Отож і на директорську контрольну вони уже не встигнуть — рейс ж єдиний!

З тим і позасинали...

Серед ночі з вигуком: "Дзиґарок!" — підірвався Влад. Крізь сон хтось щось пробурмотів, але ніхто не прокинувся. Влад обережно потрусив за плече Віта, який спав на лежанці поряд. Той продер очі і втупився в друга невдоволеним сонним поглядом. Мовляв, чого тобі?

— Дзиґарок, — прошепотів той йому.

— Який дзиґарок? — не зрозумів Віт.

— Тарганів дзиґарок.

Віт скочив на рівні ноги. Сон миттю звіяло з очей.

Розробляючи план, вони геть забули про наручний годинник класного керівника, який той називав на польський манер — дзиґарком. На уроках фізик завжди знімав годинник з руки і клав біля журналу, час від часу позираючи, скільки залишилося до перерви. Своему старому польському дзиґарку він довіряв більше, ніж вбудованому годиннику мобільного телефона. А це значить, що зранку вчитель звірить час, вилається з приводу недосконалості новочасних ґаджетів і переведе годинник у мобільному. І нікуди вони не спізняться, і директорську з математики таки доведеться

писати. Василина з дівчатами спали в сусідній кімнаті, тож Влад з Бітом її не будили, щоб не зчинився галас, якщо раптом крім неї прокинеться ще хтось і спросоння злякається нічних гостей.

Хлопці вирішили "розрулити" ситуацію самотужки. Вони обережно прокралися в сіни, прислухалися до рівномірного сопіння вчителя й увімкнули екрани своїх мобільників. Ліва рука, на якій Роман Денисович носив годинник, підпирала сиву вчительську голову. Шансів нечутно зняти з руки годинник практично не було. Віт повернувся у кімнату, висмикнув кілька соломинок з матраца на лежкаку і повернувся до сіней. Жестами показав другові, щоб той підсвічував мобільним, а сам обережно схилився над обличчям Романа Денисовича і легенько полоскотав його соломинкою по щоці. Той нервово сіпонувся і ляснув себе долонею. Влад миттю вимкнув світло. Класний керівник не прокинувся. Влад знову засвітив екран, і Віт повторив процедуру. Цього разу вчитель щось пробурмотів крізь сон і важко перевернувся на інший бік. Ліва рука звисла над лавкою. Влад посвітив на неї, готуючись зняти годинник, але... того на руці не було. Очевидно, Роман Денисович зняв його перед сном і поклав десь поряд, як завжди робив це на уроках. У пошуках годинника хлопці почали хаотично блукати навкруг тьманими променями екранів своїх телефонів. "Дзигарок" знайшовся поруч на підлозі. Віт схопив його і заляк у нерішучості — він вперше тримав такий раритет у руках і не знав, як на ньому переводиться час.

— Дай сюди, — прошепотів нервово Влад, — у моєї бабусі подібний — бачив, як вона його заводить.

Він схопив годинник і швидко крутанув коліщатко, примушуючи елегантну тоненьку хвилину стрілку зробити повний оберт у зворотний бік.

Відтак хлопець акуратно поставив годинник на попереднє місце і вказав на двері, мовляв, справу зроблено, пора вшиватися звідси. Віт кивнув у відповідь і вимкнув мобільник.

Наступного дня, о 15:45, учні на чолі з класним керівником чемно стояли під старою сосною, де завжди зупинявся автобус, підбираючи пасажирів. На диво, крім них на зупинці більше нікого не було.

І автобус чомусь запізнювався. Десь о пів на п'яту, коли Роман Денисович уже помітно нервував, поглядаючи то на годинник, то на мобільний телефон, повз них, женучи корову, проходила місцева бабуса.

— А кого чекаєте, люди добрі? — запитала подивовано.

— Автобус рейсовий, — відповів Роман Денисович і знову глянув на годинник. — Щось запізнюється сьогодні. Чи не полومився, бува, в дорозі.

— Та чо ж йому ломиться, як і положено — по графіку пройшов, у чотири, минута в минуту. Я оце по ньому і Чорнушку свою виводила, — вказала прутком старенька на корову й почваланала далі, наздоганяючи худобину.

Роман Денисович ще раз спантеличено звірив годинники, потім приклав долоню до чола і глянув на сонце, наче хотів по ньому визначити точний час. Відтак пробурмотів щось незрозуміле й сплюнув спересердя. Учні напружено слідували за вчителем,

боячись, що той розкриє їхній обман.

Але класний керівник швидко опанував себе й оголосив, що оскільки на автобус вони спізнилися, а на попутний транспорт сподіватися тут даремно, доведеться затриматися в горах ще на один день. Над горами рознісся радісний учнівський галас. Роман Денисович підозріло примружився. Здається, в цю мить у його голові промайнула якась підозра...

РОЗДІЛ 3. ОСТАННІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Двері директорського кабінету важко прочинилися, мов паща велетенського звіра, що збирається проковтнути свою жертву, і в коридор визирнула кудлата усміхнена Ейнштейнівська голова.

— Ну що, бешкетники, не замучилися стояти тут? Заходьте.

— Напевно тішитесь, що зможе помститися нам за ті годинники в горах, — процідив крізь зуби Віт.

— Думаєш, заложив нас деріку? — спитав Влад.

— Не думаю, — відповіла за нього Васька. — Якби хотів, ще тоді б заложив, щоб не отримати догану за зірвану директорську контрольну.

— Що ви там шепочетесь? — перепитав Роман Денисович. — Вигадуєте виправдання? Раніше треба було думати, що вже тепер. Він широко відчинив двері і, підбадьорюючи хлопців легкими запотиличниками, загнав їх у кабінет, наче овець до кошари. Васька, похнюпившись, попленталася за ними.

Директор сидів за великим столом, на якому були розкидані якісь папки-скорозшивачі, пачка білого паперу, кулькові ручки та з десяток учнівських зошитів. У правому куті гордо височів старий чорний телефон на диск із двома рядами кнопок на передній панелі.

— Отже, шановні поки що учні нашої школи, — на "поки що" директор зробив особливий наголос і продовжив суворо, — сьогодні ви проявили себе не як гідні поваги члени нашого суспільства, а як справжні хулігани-злочинці.

Директор рвучко зняв окуляри і жбурнув їх об стіл. На щастя, ті не розбилися, бо тоді директор, напевне, розізлився б ще більше.

— Отже, завдяки вашому класному керівникові, який розповів мені про ваші... — друзі напружилися, очікуючи, що зараз пролунає вирок, — про ваші неабиякі здібності і таланти, я піду проти свого справедливого бажання покарати вас так, як ви того заслуговуєте.

Отже, сьогодні обійдемося доганою і вашим привселюдним вибаченням перед учительською біологією.

Учні спершу здивовано презирнулися, відтак не менш здивовано подивилися на класного керівника. Попри його суворий погляд, крізь ейнштейнівсько-тарганячі вуса пробивалася ледь помітна усмішка...

— Але майте на увазі, — продовжував директор, — це останнє попередження! І будь-яке порушення, навіть найменше, коштуватиме вам навчання у нашій школі. І обіцяю, що ви отримаєте такі характеристики, що вас не прийме жоден навчальний

заклад. Тож постарайтеся не зіпсувати остаточно свої біографії ганебними вчинками.

Директор знову одягнув окуляри, встав з-за столу і вигукнув насамкінець, вказуючи рукою на двері:

— А тепер забирайтеся з мого кабінету!

Похнюплені діти позадкували за двері. Класний керівник з осудом подивився на директора і вийшов за ними.

— Ну що, банда Ве-Ве-Ве, ледь не догралися? — запитав він, коли двері кабінету зачинилися.

— Романе Денисовичу, а про які такі наші здібності й таланти ви говорили директору? — натомість перепитала його Василина.

— Ну як, хіба ви самі не здогадуєтеся?

Віт ніяково повів плечем.

— Та ніби нема ніяких особливих талантів.

— Не скажи, Віталію. Це ж який треба мати хист і організаторські здібності — так обвести навкруг пальця вчителя фізики, щоб він заблукав у часі на цілу годину і ні про що не здогадався.

— То ви знали? — знову похнюпилася Васька. — Хтось нас здав нас?

— Та ні, сам здогадався. Хоча, скажу вам щиро, не одразу. Сумніви були якісь спочатку.

— А чому не здали нас директору, а взяли тоді все на себе?

Роман Денисович поблажливо поплескав Василину по плечу.

— Вистачить ще й на вашу голову. А мені — однією доганою більше, однією менше. Ет. А за винахідливість хвалю. Винахідливість і кмітливість, скажу вам щиро, річ завжди корисна. Навіть якщо часом вона і не зовсім коректна з точки зору усталених норм поведінки.

— Тобто? — нерозуміючим поглядом втупилися у фізика учні.

— Добре, розкажу одну історію зі свого інститутського життя. Але ходімо у кабінет фізики, нема чого стовбичити під директорськими дверима. Роман Денисович запросив учнів сідати. Сам сів не за вчительський стіл, а поряд, щоб розмовляти не так офіційно, як на уроці.

— Отже, було це років двадцять п'ять тому, коли я ще був молодим і чорнявим викладачем нашого університету, — почав він розповідь таємничим приглушеним голосом.

Тоді Україна тільки стала незалежною державою. Ми, молоді науковці, вірили в себе і в те, що зможемо сколихнути світ нашими розробками.

Я надіслав заявку на участь у міжнародному науковому симпозіумі в італійському місті Турин. Отримав запрошення. А італійського консульства тоді ще в Україні не було, і, щоб отримати візу, довелося їхати аж у Москву. А це немалі витрати для викладача початку дев'яностих. Ну, і дорога, проживання, харчування теж за свій рахунок. Скажу вам щиро, в немалу копійчку мені той симпозіум обійшовся. Все, що вдалося зібрати зарокі роботи у виші, довелося віддати. Ще й забракло. Тож

спробував на дечому заощадити.

Симпозіум починався зранку, а поїзд до Турина прибував увечері. Щоб не платити зайву добу в готелі, я вирішив першу ніч перекантуватися на вокзалі. Спершу пішов шукати розетку, щоб зготувати каву. Я мав зі собою кип'ятильник і мелену каву. А кава теж була тоді дефіцитом. Обійшов увесь вокзал, а розетки не знайшов. Лише у спеціальних побутових кімнатах, але вони платні. Ну нічого, думаю, нап'юся холодної кави. Кофеїн — він при будь-якій температурі кофеїн. На щастя, хоч фонтанчики з питтєвою водою безкоштовні.

Набрав у склянку води, заколотив кави. Та ще люра, скажу вам щиро. Але нічого, проковтнув якось. Почухав підборіддя і зрозумів, що встряв у ще одну халепу — треба ж було поголитися, а бритва у мене теж електрична. Та я не запанікував. Зрештою, фізик-системотехнік я, чи хто? Невже не знайду електричну мережу на залізничному вокзалі?

Обнишпорив навколо — ну нема де підключитися. Усі кабелі і роз'єми сховано в стіну. Хоч бери й на електричний стовп дерися. Вже й скляв тих будівельників італійських, які так надміру про техніку безпеки дбають.

Вийшов на вулицю передихнути й помислити. І ось бачу, що біля приміщення вокзалу, посеред клумби з кущами, височіє величезна рекламна вивіска "Coca-Cola". І світиться червоно-білими вогнями. Якщо світиться, думаю, значить мусить десь там бути кабель. Озирнувся — чи хто не спостерігає, і непомітно пірнув у кущі. А за кущами — стовпчик із розподільчою електричною коробкою, у яку ввімкнено кабель рекламного щита.

Я швиденько дістав свого складаного ножа (прихопив у дорогу цизорика, щоб консерви відкривати), обрізав у бритві вилку й заточив контакти. Відтак, вимкнув зі щитка кабель живлення реклами й під'єднав свій, з електробритви. Бритва тут-же й задзижчала.

І от уявіть собі тепер, діти, таку картину: на подвір'ї залізничного вокзалу великого європейського міста раптово гасне уся реклама (виявляється, до того кабеля не лише "Coca-Cola".

КІНЕЦЬ ОЗНАЙОМЧОГО ФРАГМЕНТУ